

SCENER FRÅN AFGHANISTAN

I

Dagen innan han sköt sig hade han hotat döda hela familjen. Sen gick han och la sig, åkte till jobbet nästa morgon, kom hem. Han började med brodern. Skottet missade och slog i väggen, rikoschetterade och träffade brodern i näsan. Brodern flydde, tog sig till sjukhuset. Några timmar senare kom hela familjen inträngd i en taxi; med den svårt blödande sonen i baksätet.

Det var för två veckor sedan.

Nu ligger han nerbäddad och blek, tård som en törntag, med påse på magen, journalen uppslagen vid fotändan. De opererade hela natten och morgonen.

Om han lyckats i sitt uppsåt skulle han ha brunnit i helvetet vid det här laget, och framledes.

Tjugofem år gammal och ogift; vakt och chaufför åt en rik man i trakten. Ett bröllop kostar honom fem, sex årslöner. Hur ska han få råd? Ständigt denna press på en ung man, alla dessa frågor: När ska du gifta dej? Hur ska du kunna hitta nån som vill gifta sej med dej?

En familj kan också vara en plåga.

II

Alla bär på någonting. Man bär på en långskaftad spade, på en hel hög med stänger, en säck potatis, ett tråg med lera, en knippe bladpersilja som man nyss köpt i basaren, på en genomskinlig plastpåse med två tomater, tre gula lökar samt en Canadian Dry. En man bär försiktigt sin dotter som somnat mot hans axel. En man och hans två söner bär på var sin bunt ris som de ska ha att elda med. Man bär på en videkvist för att få hem fåren, på en mobiltelefon som blänker till i kvällssolen som en nyfångad fisk där man står nere i ett grustag och försöker ringa, på en Kalasjnikov – fast då är man vakt eller

polis – på tre plåtar som är så stora att bara benen sticker fram, på ett knippe morötter, en säck vete, fem brödskivor – fast ingen bär på en väska, en portfölj. Man drar också saker: en cykel, en skottkärra, en tråkärra med knirkande hjul, en åsna, en ko, en trilskande get – fast ingenstans drar man på ett barn som vägrar gå vidare. Alla bär på någonting och alla är på väg någonstans.

III

Gränspoliser vid Amu Darya: mörkblå uniformer, blå skärmmössor, galoscher på fötterna. En Kalasnikov över axeln. Flaggan fastsydd på höger ärm.

Amu Darya flyter bakom dem; strid och grumlig och grönaktig. Gränslod. På andra sidan ligger Tadjikistan. Några människor rör sig där borta, en lastbil. Större delen av den afghanska opiumskörden – i ren eller förädlad form – går den här vägen. Åttiosju procent av världens opium skördas i Afghanistan.

De slår ihop klackarna, gör honnör.

De har inte fått sin lön på fyra månader.

IV

Han sätter handflatan till munnen, blåser.

– Puh! Nu har jag ingenting kvar!

Guldsmedsbutiken sålde han; pengarna är slut. Borta! Försvann precis som värken i ryggen sen en kompis rått honom att röka en pipa. Det blev fler pipor. Allt gick så fort. Snart hade han gått över till rökheroin. Puh! Borta!

Inte ens mamma och pappa kommer och hälsar på honom längre.

V

Det sitter sju män och trängs i två soffor som står uppställda mitt emot varandra. De har ytterkläderna på för det är kallt i rummet. Alla har mobiltelefonerna framme. Ibland

ringer det i någon av dem. I rummet står också ett skrivbord, på snedden, för annars skulle sofforna inte få plats. Skrivbordet är tomt. Bokhyllan bakom skrivbordet är också tomt. För övrigt finns ingen skrivbordsstol. Regndroppar slår mot fönsterrutan.

En av männen i soffan går under namnet Generalen. Han är renrakad, har kortklippt tjockt hår. Han har slängt en militärliknande grönaktig rock över de breda axlarna. Det är en vacker man. Hans silverfärgade mobiltelefon är den minsta och mest moderna. Först tjänade han kommunisterna, sedan Norra alliansen. Vad han gjorde? "Anti-spy", säger han.

- Underrättelsetjänst?

Det är oklart om han förstår frågan, oklart om han svarar ja eller nej, men de andra männen i soffan ler åt hans svar. När talibanerna kom flydde han norrut. Nu är han tillbaka. Nu är han chef för den här organisationen som har kontor och en skylt på gården men ännu inga uppdrag. En av hans medarbetare säger att han blivit erbjuden posten som ställföreträdande guvernör, men att han tackat nej med motiveringen att han inte förstår vad det är för fel på den nuvarande ställföreträdande guvernören. De andra skrattar när historien berättas. Bara Generalen förblir allvarlig.

Hans mobiltelefon ringer. Han svarar, mumlar något, avslutar samtalet och nickar sedan mot en av de andra männen som redan hunnit ställa sig upp. Generalen reser sig också, han rätar till rocken och sätter på sig ett par solglasögon som han hållit i handen. De båda männen försvinner ut genom dörren, försvinner raskt över gården. Genom fönstret kan man se att han måste huka sig för att inte slå i huvudet när han ska ut genom porten.

En Toyota står därute. Han sätter sig i baksätet. Bilen försvinner nerför gatan.

VI

När han anländer till flygplatsen har hans svåger stått och väntat på honom i fyra och en halv timme eftersom avgångstiden från Kabul hållits öppen, av säkerhetsskäl.

Svågern tar med honom hem till sig där han äter lunch. Bo på hotell? Kommer aldrig på fråga! Sent på kvällen, när han återvänder, står middagen framdukad.

Nästa förmiddag är han ledig några timmar. Svågerns bror tar honom runt i staden, de tittar på de gamla minareterna, besöker mausoleet, Fredagsmoskén, det nybyggda

Folkets Park. På eftermiddagen och kvällen gör han det han är här för att göra; senare på kvällen är han bjuden till svågerns bror på middag. Det blir sent.

Hela nästa dag, som är den sista, arbetar han. På kvällen, när han anländer till svågerns hus får han veta att flera släktingar hört av sig. Varför har han inte hälsat på dem?

Han äntrar bönpallen, kopplar armarna runt sin svåger, sedan kör de runt staden. De hinner med fem hus, fem familjer, innan klockan slår tolv.

När han nästa morgon står och väntar på planet, som är försenat, ringer hans hustru på mobilen. Släktingar har ringt. De har hört att han är i staden, men han har inte visat sig, inte hört av sig. Vad har hänt? Har han något mot dem?

VII

Hon är femton, går i åttonde klass, fast hon ser äldre ut. Han är tjugotvå, arbetar på ett vägbygge. Hon är klädd i en svart chador som då och då glider ner och lägger sig över axlarna, men varje gång dröjer hon med att lägga den till rätta igen. Han bär en rödrutig skjorta, jeans, är barhuvad. Hon är uppvuxen i Pakistan, talar flytande engelska, kom nyss tillbaka till hemlandet. Han var här under hela kriget, behärskar endast sitt modersmål. Tillsammans sitter de på en stenbalustrad inne på Kabul Zoo, lite avsides, med ryggen mot de andra besökarna, tätt intill varandra och med ansiktena vända mot Kabulfloden som nästan är uttorkad så här års.

Anders Sundelin

Voltaire augusti 2006